

Links Ecologisch Forum (LEF)

Forum Gauche Ecologie (FGE)

Radicaal Groen Linkse Partijoverstijgende Beweging

Mouvement Radical Rouge et Vert, au-delà des Partis

15 veel gestelde vragen over de openbare omroep

Geplaatst op dinsdag 09 september 2014 |

SHARE

Naar aanleiding van de aangekondigde nieuwe besparingen geven de vakbonden van het VRT personeel, in een kort maar stevig geargumenteed document, antwoord op 15 veel gestelde vragen over het maatschappelijk belang van de publieke omroep.

Waarom hebben we een publieke omroep nodig?

Omdat iedereen in Vlaanderen recht heeft op betrouwbare informatie, kwaliteitsvolle ontspanning en programma's die ons vertellen over onze geschiedenis, over onze eigen cultuur en die van anderen, over de wereld om ons heen of over wetenschap.

Heeft een publieke omroep daar zoveel kanalen voor nodig?

Ja, want niet alle Vlamingen hebben dezelfde interesses, dezelfde voorkennis, dezelfde bioritmes. Je kan het recht op informatie, cultuur en ontspanning voor iedereen maar verzekeren als je een aanbod op maat maakt van jongeren en ouderen, van mensen met een druk leven en mensen met veel tijd, van mensen die houden van opera en mensen die houden van populaire muziek, van mensen die heel veel kranten en nieuwssites lezen en mensen die hun informatie enkel via radio of televisie krijgen, van mensen die al heel veel dingen weten en van mensen voor wie veel zaken nieuw zijn, van mensen die goed met verschillende media kunnen omgaan en van mensen die het soms moeilijk hebben met al die nieuwe media, van mensen die nieuw zijn in Vlaanderen en ons beter willen leren kennen, van mensen met een handicap die het hen moeilijk maakt om naar radio te luisteren, naar televisie te kijken of kranten te lezen. Er zijn zoveel verschillende mensen en groepen en die kan je niet allemaal op dezelfde manier bereiken.

Maar commerciële omroepen brengen toch ook informatie en ontspanning?

In Vlaanderen hebben we inderdaad het geluk goede commerciële omroepen te hebben die kwaliteitsvolle ontspanning brengen en ook investeren in informatie. Maar denk eens terug aan hoe VTM en VT4 waren toen de VRT een kleine omroep was geworden en nog maar 20 procent van de tv-markt had. VTM en VT4/VIER zijn vooral meer beginnen investeren in goede, kwaliteitsvolle programma's nadat VRT marktleider werd en de lat hoog legde. In landen met kleine publieke omroepen zijn de programma's van commerciële omroepen vaak niet erg hoogstaand, omdat die geen enkele reden hebben om te investeren in goede programma's. Vergeet ook niet dat veel goede programmamakers bij VTM en VIER het vak op de VRT hebben geleerd.

Zou de publieke omroep niet beter programma's uitzenden die de commerciële omroepen niet uitzenden, zoals duidingsprogramma's of cultuur?

Nee, want dan is de publieke omroep er niet meer voor iedereen, maar enkel voor een kleine groep, vaak hoogopgeleide mensen die vooral naar dat soort programma's kijkt en luistert. Het is niet erg rechtvaardig om iedereen te laten betalen voor iets waar enkel een kleine elitegroep gebruik van mag maken. We vinden toch ook niet dat de overheid geen amateurvoetbal mag subsidiëren maar wel golfclubs? Bovendien zouden de commerciële omroepen dan geen enkele reden meer hebben om nog te investeren in goede ontspanningsprogramma's, maar kunnen ze vrij kiezen voor goedkope formats omdat kijkers en luisteraars dan toch geen andere keuze meer hebben.

Maar is MNM dan geen semi-commerciële omroep?

Neen, MNM is een net dat jongeren toegang geeft tot informatie, tot standpunten over belangrijke maatschappelijke thema's, tot andere culturen. Dat is het doel van MNM en om dat doel te bereiken maakt MNM leuke radio en draait ze veel hits, want anders zouden de jongeren niet luisteren en zouden ze dus ook niet in contact komen met maatschappelijk belangrijke onderwerpen en programma's die de commerciële omroepen niet uitzenden. Of hebben jongeren dan niet dezelfde rechten als kunstliefhebbers?

Moet de VRT wel zoveel geld krijgen?

Eigenlijk krijgt de VRT niet veel geld. Een dotatie van bijna 300 miljoen euro klinkt natuurlijk wel veel, maar de VRT is één van de goedkoopste publieke omroepen in Europa en krijgt bijvoorbeeld veel minder geld dan omroepen in landen die even groot zijn, zoals Zwitserland of de Scandinavische landen. En toch haalt de VRT vaak betere resultaten dan die andere omroepen! De VRT kost elke Vlaming minder dan 15 eurocent per dag (of 46€ per jaar). En voor die prijs krijg je drie tv-kanalen, vijf radiokanalen, drie websites rond nieuws, sport en cultuur en nog veel meer andere diensten.

Waarom zendt de VRT reclame uit?

Omdat het geld van de overheid niet volstaat om alles te doen wat we moeten doen. Als de VRT geen reclame en sponsoring zou hebben, dan zou de belastingbetaler meer moeten betalen. En door de reclame betalen ook de bedrijven een stuk mee voor de omroep, zonder dat dat gevolgen heeft voor de kwaliteit van de programma's. Maar eigenlijk zijn het de politici die daarvoor gekozen hebben, niet de VRT zelf.

Moet de VRT wel een nieuwssite hebben? Er zijn er toch al zoveel!

Nieuws en informatie brengen is juist de basisopdracht van de VRT en voor veel mensen is internet nu al het belangrijkste nieuwsmedium. Dus zonder nieuwssite zou VRT haar basisopdracht niet meer kunnen uitvoeren. Bovendien zijn er wel veel nieuwssites maar die zijn bijna allemaal in handen van dezelfde mediagroepen. Eigenlijk zijn er nog maar twee mediagroepen in Vlaanderen: één rond De Persgroep/Roularta/Medialaan (Het Laatste Nieuws, De Morgen, Knack, Dag Allemaal, VTM, 2BE, Q-Music, JoeFM, verschillende regionale televisiezenders) en één rond Corelio/SBS/Telenet (De Standaard, Het Nieuwsblad, Gazet van Antwerpen, Belang van Limburg, VIER, VIJF, Nostalgie,...). Zonder de VRT zouden die twee groepen de nieuwsmedia volledig domineren.

Is de VRT niet marktverstrend?

Natuurlijk is de VRT marktverstrend. Altijd als de overheid tussenkomt, dus ook in de media, dan is dat omdat de vrije markt niet perfect werkt en dus om die markt te verstrend. In een volledig vrije mediamarkt is niet elke mediagebruiker gelijk. Sommige mediagebruikers zouden nauwelijks bediend worden omdat ze commercieel niet interessant zijn (ouderen, lagere inkomens, mensen met een handicap,...) en andere mediagebruikers zouden extra bediend worden omdat ze allerlei extra 'premium'-diensten kunnen betalen. Daarom moet de markt verstrend worden en dat doet de VRT ook goed. Maar daarnaast is de VRT ook marktversterkend door verschillende kleine productiehuzen te ondersteunen, samen te werken met andere kleine mediaspelers en zelfs samen te werken met haar belangrijkste concurrenten. De VRT wil dat ook haar Vlaamse concurrenten sterk staan in een mediawereld die steeds internationaler wordt. Aan de ene kant 'verstrend' de VRT dus de negatieve kanten van de markt en aan de andere kant versterkt ze de positieve kanten ervan.

Waarom is er dan zoveel kritiek op de VRT?

Elk onderzoek dat wordt uitgevoerd over de VRT (zowel door VRT zelf als door onafhankelijke onderzoekers) toont aan dat de Vlaamse mediagebruiker tevreden tot zeer tevreden is over de VRT. Als er dus kritische standpunten zijn over de VRT dan gaat het altijd over standpunten die zeer persoonlijk zijn of een kleine groep mensen vertegenwoordigen, hoe luid sommige standpunten ook worden uitgeschreeuwd. Er zijn veel redenen om kritiek te hebben op de VRT. Sommige mensen hebben hoge verwachtingen van de VRT en vinden dat de omroep niet altijd voldoet aan die hoge verwachtingen. Vaak gaat het dan om mensen die een publieke omroep wel heel belangrijk vinden, maar vinden dat VRT niet altijd de juiste keuzes maakt. Maar soms is kritiek op de VRT ook ingegeven door politieke of economische belangen: door politici die liever zouden willen dat mensen enkel worden geïnformeerd door private mediagroepen (die vaak een bepaalde politieke visie hebben) dan door een neutrale omroep, door uitgevers die liever wat minder concurrentie zouden hebben en daardoor wat meer kunnen verdienen, door opiniemakers die vinden dat een overheid zich niet te veel moet mengen in de economie.

Is de VRT dan niet de spreekbuis van bepaalde politieke partijen?

De VRT is voor haar centen afhankelijk van de Vlaamse Regering en dus ook van politieke partijen. Die partijen hebben een invloed op het beleid en de keuzes die VRT maakt, maar er bestaan binnen de VRT gelukkig veel mechanismen die de onafhankelijkheid in de nieuwsberichtgeving moeten garanderen. Die zorgen ervoor dat de VRT vrij neutraal is in haar nieuwsprogramma's en ondanks alle onderzoeken die daar al rond gemaakt zijn is er nog NOOIT aangetoond dat de VRT de spreekbuis zou zijn van bepaalde partijen. Natuurlijk zijn er altijd mensen die vinden dat de VRT partijdig is, maar de opinies daarover gaan in verschillende richtingen: rechtse briefschrijvers vinden de VRT vaak te links, vakbonden vinden soms dat de VRT te veel de werkgevers aan het woord laten, anderen wijzen erop dat parlementsleden met

een VRT-verleden bijna allemaal tot (centrum-)rechtse partijen behoren. Als linkse mensen de VRT soms te rechts vinden en rechtse mensen de VRT soms te links vinden, dan zal de waarheid wel ergens in het midden liggen.

Is jullie actie niet vooral ingegeven door de verdediging van jullie goede jobs?

Uiteraard verdedigen wij het behoud van jobs op de VRT, die door de grote besparingsoperaties van de laatste jaren trouwens niet altijd zo 'goed' meer zijn. Maar die jobs zijn niet alleen belangrijk voor de mensen die daardoor aan het werk zijn, maar ook voor de toekomst van Vlaanderen. Als we allemaal moeten evolueren naar een kennismaatschappij, waarbij informatie belangrijker is dan ooit en waarbij we allemaal moeten leren omgaan met nieuwe (media) technologieën, dan heb je meer dan ooit nood aan het soort jobs dat VRT-mensen uitvoeren. Dan gaat het over mensen die andere mensen kunnen gidsen door de overvloed aan informatie die op ons afkomt, of over mensen die ervoor zorgen dat iedereen toegang heeft tot delen van het VRT-archief dat tot het Vlaamse erfgoed behoort, of over mensen die toepassingen ontwikkelen zodat media ook toegankelijk worden of blijven voor mensen met een handicap. Dat soort jobs komt allemaal in gevaar door de besparingsplannen. Besparen op dat soort arbeidsintensieve kennisjobs is besparen op de toekomst van Vlaanderen.

Maar er zijn toch genoeg creatieve productiehuizen die programma's kunnen maken in plaats van de VRT?

Er zijn inderdaad verschillende creatieve productiehuizen die hele goede programma's kunnen maken. En de VRT is blij om met die productiehuizen te kunnen samenwerken en wil dat ook blijven doen. Maar de VRT mag ook niet te afhankelijk worden van bepaalde productiehuizen, want de ervaring van Woestijnvis heeft de VRT geleerd dat dat niet zo een goed idee was. Woestijnvis is groot geworden op kosten van de VRT en bulkt van het talent dat de stiel geleerd heeft op de VRT. Maar die jarenlange investering keerde zich uiteindelijk tegen de omroep. Bovendien zijn er veel programma's die VRT niet KAN uitbesteden aan productiehuizen, bijvoorbeeld alle informatieprogramma's die gemaakt moeten worden volgens waarden van betrouwbaarheid en kwaliteit. VRT-nieuws heeft veel mechanismen en ervaring die haar onafhankelijkheid garandeert, productiehuizen hebben dat niet. Maar ook rond cultuur of sport heeft VRT veel meer know-how in eigen huis dan de productiehuizen.

Zie en hoor je op VRT niet te vaak altijd dezelfde mensen?

De VRT is de ideale kweekvijver van talent. Enkel bij een publieke omroep krijgen mensen de tijd om het vak te leren, krijgen programma's de kans om te groeien, mogen nieuwe mensen al eens fouten maken. Bij commerciële omroepen moeten nieuwe programma's en nieuw talent snel 'scoren'. Dat betekent natuurlijk niet dat er bij commerciële omroepen geen jong talent werkt en dat die daar geen kansen krijgen, maar wie aan de grote radio- en televisiemakers van de laatste jaren denkt, zal zien dat die bijna allemaal een VRT-verleden hebben, zelfs al gaan de commerciële omroepen ook al 25 jaar mee. Helaas stroomt het vele VRT-talent niet altijd door en daar moet zeker iets aan gedaan worden. De VRT moet ook een betere afspiegeling worden van de diverse samenleving en is ook de enige omroep die daar op een bewuste (maar misschien te trage) manier mee bezig is.

Waarom zouden het middenveld en de VRT aan hetzelfde zeel moeten trekken?

In de eerste plaats omdat we vaak dezelfde doelstellingen hebben: allemaal willen we zoveel mogelijk Vlamingen betrekken bij de samenleving. Sommige organisaties doen dat via cultuur of sport, andere doen dat via zorg of politieke participatie. VRT doet dat via haar mediakanalen. Bovendien is de VRT op vele vlakken een partner van het middenveld: VRT zorgt ervoor dat het aanbod van culturele organisaties zichtbaarder is, dat middenveldorganisaties een stem krijgen in bepaalde programma's en wordt voor een deel van haar aanbod intensief geadviseerd door verschillende middenveldorganisaties. Het kan en moet natuurlijk altijd beter, maar de VRT heeft de laatste jaren al flink geïnvesteerd in betere relaties met het middenveld.

Dit document wordt u aangeboden door de VRT-vakbonden